

Asia: VN/24284/2023

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä koskien rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon (E-evidence-asetus ja -direktiivi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä koskien rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon
VN/24284/2023

Yleisiä huomioita:

Esitetty ratkaisu toimivaltaisista viranomaisista ja heidän tehtävistään on tarkoituksenmukainen ja hyvin perusteltu sekä ottaa asianmukaisesti huomioon Suomen järjestelmän ja sen tuoman osaamisen. Syyttäjälaitos jakaa työryhmän näkemyksen siitä, että asetus ei estä valittua ratkaisua.

Lakiteksti on vaikeaselkoinen lukuisine viittauksineen asetuksen ja direktiivin artikloihin. Ymmärrettävyyden kannalta toivottavaa olisi myös termien yhdenmukainen käyttö laissa.

Asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa alkuperäisen englanninkielisen tekstin necessary on käännetty suomeksi, kuten monissa muissakin instrumenteissa, välttämättömäksi. Necessary tarkoittaa

pikemminkin tarpeellista, joka esityksen tekstissä onkin useissa kohdissa käytössä ja joka vastaa muiden kieliversioiden termiä. Esittämismääräyksen antamisen edellytyksenä tulisi siten olla tarpeellisuus, ei välttämättömyys. Sama sana necessary esiintyy myös direktiivissä 2016/680, johon viitataan asetuksen 13 artiklassa (johon puolestaan viitataan lakiesityksen 5 §:ssä).

Käytännön toimijan työn helpottamiseksi olisi hyvä, jos määräajat olisivat nähtävissä kootusti yhdessä pykälässä.

Yksittäisiä huomioita:

Lain 1 ja 3 §:ssä mainitaan, että ”tarvittaessa myös tuomioistuin voi vahvistaa määräyksen.” Ymmärrettävyyden kannalta olisi hyvä mainita, mihin tilanteisiin ”tarvittaessa”-sanalla viitataan, esimerkiksi pykäläviittauksin.

Lain 3 §:ssä syyttäjä puuttuu säilyttämismääräyksen antamiseen toimivaltaisten viranomaisten joukosta ja lakitekstin mukaan syyttäjä toimisi vain vahvistajana. Vaikka syyttäjän toimivalta perustuisikin asetukseen, johtaa nykyinen teksti turhaan epäselvyyteen.

Lain 5 § on vaikeaselkoinen ja vaikuttaisi siltä, että osassa momenteista säädetään ilmoittamisvelvollisuudesta ja ilmoituksen tekemisestä, mutta osassa puolestaan otsikon mukaisesti ilmoitusvelvollisuudesta poikkeamisesta. Parempi vaihtoehto olisi joko kirjata ilmoittamista koskevat kansalliset määräykset yhteen pykälään ja ilmoittamisesta poikkeamista koskevat määräykset toiseen, tai selventää, koskevatko kaikki momentit vain tilannetta, jossa ilmoitusvelvollisuudesta voidaan poiketa. Esimerkkinä 2 momentti.

Epäselväksi jää, mikä ero on ilmoittamisen kokonaan rajoittamisella ja ilmoituksen tekemättä jättämisellä. Lisäksi 5 §:ssä käytetään termejä ”käyttäjä”, ”henkilö” ja ”rekisteröity”, joilla ilmeisesti kuitenkin tarkoitetaan samaa tahoja.

Pykälän 6 momentti koskee tilanteita, joissa käyttäjän henkilöllisyys ei ole tiedossa. Momentin mukaan, jos tällaisessa tilanteessa päätetään ilmoittamisen poikkeamisesta, on esittämismääräyksestä ilmoitettava käyttäjälle ilman aiheutonta viivytystä henkilöllisyyden selvittyä. Momentista jää mahdollisesti virheellinen käsitys, että tällaiselle henkilölle on ilmoitettava hänen henkilöllisyytensä selvittyä silloinkin, kun henkilölle, jonka henkilöllisyys olisi ollut tiedossa, ei vielä ilmoitettaisi.

Lain 5 §:n 1 momentissa todetaan, että ”määräyksen antava viranomainen voi asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti viivyttää tai rajoittaa kokonaan tai osittain henkilölle ilmoittamista tai jättää ilmoittamisen kokonaan tekemättä”. Lain 6 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan kuitenkin ”edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettusta viivyttämisestä tai rajoittamisesta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies”. Kohtien välillä vaikuttaisi olevan ristiriita.

Edelleen 6 §:n mukaan tuomioistuin voi päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemättä jättämisestä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta. Lainsoveltajaa palvelisi esim. pykäläviittaus/artiklaviittaus tilanteista, jolloin asiassa tulisi kääntyä tuomioistuimen puoleen.

Kääntämisestä huolehtiminen tulisi 10 § 2 momentissa säätää yksiselitteisesti määräyksen antajalle.

Ari-Pekka Koivisto

Valtakunnansyyttäjä

Karoliina Kontturi

Syyttäjälitarkastaja

Koivisto Ari-Pekka
Syyttäjälaitos

Kontturi Karoliina
Syyttäjälaitos